

Sinds enige tijd hanteert ROC Mondriaan Den Haag het 'Jongtalentspel' bij het voorkómen van vroegtijdig schoolverlaten. Een aantal decanen, docenten en 'pluscoaches' van de onderwijsinstelling werd opgeleid voor het gebruik van het spel, dat nu met succes wordt ingezet bij de begeleiding van studenten.

DOOR Kees M. Paling

Meer inzicht in eigen wensen en mogelijkheden motiveert studenten

ROC zet jongtalentspel in tegen schooluitval

Zoals veel onderwijsinstellingen in Nederland kampen ook de ROC's met studenten die vroegtijdig de opleiding verlaten. Vaak hebben de studenten een verkeerde studie gekozen en zijn ze niet meer gemotiveerd om deze af te ronden. In veel gevallen weten

ze echter ook niet wat ze dan wél willen. Om deze studenten toch weer gemotiveerd aan de slag te krijgen, zijn speciale begeleidingstrajecten ontworpen, waarin onder andere wordt nagegaan welke studie het meest geschikt is. Bij het domein 'Maatschappelijke Dienstverlening' van ROC Mondriaan houdt dat onder andere in, dat er een capaciteits-, een persoonlijkheids- en een beroepskeuzetest wordt afgenomen. 'Op die gestandaardiseerde testresultaten vormt het jongtalentspel een hele mooie aanvulling', vindt Mondriaan pluscoach Karen Helliessen. 'Het is heel prettig om te merken dat de studenten dat zelf ook vinden. Ze zijn al vaker getest, maar dit spel is veel persoonlijker. Het komt 'dichterbij', want uiteindelijk kiezen ze alles zelf. Vaak krijgen we de reactie "dat nu alles als een puzzel in elkaar valt". Dat zijn voor ons kippenvelmomenten.'

Ontwerp

Het 'Jongtalentspel' is zo'n twee jaar geleden ontworpen door Ofkje Teekens, Willem Glademans en Willem Hanhart, als variant op het al bestaande 'Talentspel'. Glademans en Hanhart zijn respectievelijk de bedenker en vormgever van het Talentspel voor volwassenen. Ofkje Teekens, remedial teacher en talentencoach, heeft al ruim vijftien jaar een Praktijk voor Leerproblemen in Den Haag. Teekens: 'Ik vond het jammer dat er geen talentspel voor jongeren bestond, omdat juist zij met vragen zitten als: Wie ben ik? Wat kan ik?'

En wat wil ik? Speciaal voor die doelgroep hebben we toen het jongtalentspel ontworpen.'

Missie

Het spel wordt gespeeld op twee borden; het eerste in de vorm van een Nautiluschelp, het tweede in de vorm van een piramide. 'Spel' is misschien niet het juiste woord – het is vooral een hulpmiddel voor de jongere om met zichzelf in gesprek te gaan, onder begeleiding van een coach.

Tijdens de eerste gespreksronde kiest de jongere een zestal talenten uit waarmee hij of zij 'wel iets heeft'. Die talenten – zoals 'herbergier', 'krijger', 'koopman' of 'onderhandelaar' – zijn méér dan alleen vaardigheden of beroepen, ze hebben een diepere, archetypische betekenis. Aan de hand van allerlei kaartjes wordt vervolgens nagegaan wie de jongere als 'helpers' op zijn of haar pad beschouwt, welke mogelijkheden en belemmeringen zich rond de talenten voordoen en welke wensen of dromen de jongere heeft over zijn of haar toekomst. In de tweede gespreksronde wordt dit verder uitgediept en komen de talenten in hun onderlinge samenhang op de piramide te liggen. Dan is de jongere ook zover dat hij of zij een eigen missie kan formuleren.

Positief

Teekens: 'Het mooie van het spel is, dat het de jongere heel positief benadert. Er wordt gevraagd: Wat kun je goed?'

Wat vind je leuk? Wat zou je willen? Daar willen ze graag over praten. Maar naarmate ze verder komen in het spel, komen ook de belemmeringen naar boven. Dat kunnen gezinsproblemen zijn of zelfs jeugdtrauma's, maar bijvoorbeeld ook zoiets als onzekerheid over de eigen mogelijkheden. Kan ik wel wat ik wil? Daar gaan we dan verder op in.' Het Jongtalentspel is ontworpen voor jongeren vanaf ongeveer tien jaar, de maximumleeftijd is flexibel. Teekens: 'In mijn praktijk speel ik het vooral met middelbare scholieren en jonge volwassenen van achter in de twintig. Maar in de opleiding tot jongtalentspel en in sommige workshops speel ik het zelfs met volwassenen. Dan vragen we naar de talenten uit hun jeugd en wat daarvan terecht is gekomen. Dat kan heel mooi, maar soms ook heel confronterend zijn.'

Krijger

Bij het domein Maatschappelijke Dienstverlening van ROC Mondriaan spelen de pluscoaches het spel met elke student die met een studie stopt. Pluscoach Helliessen: 'We doen dat ongeacht leeftijd, studierichting of niveau. Bij het MBO kennen we drie niveau's, namelijk 2, 3 en 4. En bij niveau 2 maken we het wel eens mee dat ze een talent niet helemaal snappen. Bij 'krijger' denkt een enkeling dan aan iemand die iets gaat ontvangen, bijvoorbeeld.'

Helliessen las in de krant over het nieuwe spel en nam contact op met Ofkje Teekens. Er volgde een presentatie voor ROC-medewerkers, die al snel overtuigd waren van de praktische toepassingsmogelijkheden. Na een korte opleiding konden al vrij snel zo'n veertien decanen en pluscoaches aan de slag. Helliessen: 'De decanen gebruiken het spel minder vaak, omdat zij de studenten ook minder frequent zien. Maar de pluscoaches maken er juist heel veel gebruik van. Wij starten elke maand met een groep van twaalf studenten die met hun studie zijn gestopt en begeleiden hen dan tot de aanvang van een nieuwe studie.'

'Onze opleiding tot jongtalentspel was in september 2011 en we zijn in oktober direct begonnen met het standaard inzetten van het spel bij elke student. Dat betekent dat we het spel nu met zo'n 140 studenten hebben gespeeld en dat de pluscoaches er inmiddels een hoop ervaring mee hebben opgedaan.'

ROC Mondriaan pluscoach Karen Helliessen (links) in actie met het jongtalentspel.

Spanningen

Zowel Teekens als Helliessen zijn verrast over de informatie die jongeren in twee gesprekken op tafel leggen. Teekens: 'De kaartjes ontlokken reacties en verhalen en uiteindelijk leggen ze alles zelf op tafel. Ze spelen letterlijk 'open kaart'. Bij individuele trajecten met leerlingen in mijn praktijk volgt er doorgaans nog een oudergesprek. Ik moet dan tevoren met de leerling bespreken wat hij of zij wel of niet verteld wil hebben. Soms komen er zaken naar boven waar de ouders helemaal geen weet van hebben. De resultaten van het spel kunnen in zo'n gezin dan heel wat onderliggende spanningen oplossen.'

Helliessen: 'Tijdens die gesprekken komt er heel wat naar boven en vloeit er zo nu en dan ook een traantje. Opvallend is, dat veel studenten toch heel wijze dingen over zichzelf kunnen zeggen; ze denken meer over het leven na dan je op het eerste gezicht zou zeggen. En heel verassend is het dan om een stoere jongen toch een 'huisje-boompje-beestje' droom te horen formuleren.'

Nar

Het jongtalentspel is ontworpen voor jongeren en kan naast het onderwijs ook gebruikt worden in bijvoorbeeld de jeugdzorg, het welzijnswerk voor

jongeren en het advieswerk voor deze doelgroep. Bij ROC Mondriaan heeft het spel een eigen plaats gekregen in het plustraject.

Helliessen: 'Vorig jaar hebben we het spel na vier weken ingezet. Dit jaar doen we het direct na de intake, nog vóór het begin van het eigenlijke traject. Dat bevalt nog beter, want het geeft de student meer inzicht in wat hij of zij wil, terwijl wij na twee toch vrij intieme gesprekken sneller een vertrouwensband met de student kunnen opbouwen. In de omgang met de studenten merk je ook dat je tijdens het traject begrip uit het spel gebruikt. "Ik zou vandaag je 'nar' maar eens gebruiken", zeg je dan bijvoorbeeld.'

Voor ons heeft het jongtalentspel een duidelijke meerwaarde, al kun je dat natuurlijk niet echt meten. Feit is in ieder geval, dat wij jaarlijks 80 tot 85 procent van de studenten weer terugleiden naar het onderwijs. Zo 'n tien procent, vaak ouder dan achttien, gaat werken. Een klein percentage jongeren komt in een ander traject terecht.' ■

Kees M. Paling is socioloog en publicist.

Meer informatie over het jongtalentspel: www.jongtalentspel.nl of www.ofkjeteekens.nl
De eerstvolgende opleiding tot jongtalentspel begint in april 2013.

Ofkje Teekens ontwierp het Jongtalentspel: 'De kaartjes ontlokken reacties en verhalen en uiteindelijk leggen ze alles zelf op tafel. Soms komen er zaken naar boven waar de ouders helemaal geen weet van hebben. De resultaten van het spel kunnen in zo'n gezin dan heel wat onderliggende spanningen oplossen.'